

Lunds Universitet
Språk och litteraturcentrum, Japanska
Handledare Lars Larm

Kandidatuppsats
JAPK11 VT11

Elvira Thomasson

Kvinnlig hand

Hiragana genom tiderna

Abstract

During the Heian period the Japanese writing system consisted of Japanese characters, *hiragana* and Chinese called *kanji*. Chinese characters were used in formal and academic situations by men. The socially accepted way for women to write was with *hiragana*, at that time called *onnade* – the woman’s hand.

The purpose of this essay is to examine if traces of the gender differentiated writing system still remains. Is there still such a thing as women’s writing? This is examined through interviews with Japanese women and in history of the Japanese writing system with emphasis on the *hiragana* syllabary and how the society’s view concerning writing and gender has changed.

Innehållsförteckning

Abstract	2
Konventioner	5
1. Inledning	6
1.1 Introduktion	6
1.2 Syfte och metodologi	7
1.3 Disposition.....	8
2. Hiragana – uppkomst och tidiga användningsområden	9
2.1 Den japanska skriftens ursprung.....	9
2.2 Skillnaden mellan <i>kanji</i> och <i>kana</i>	9
2.3 Den japanska skriftens första skede	10
2.4 <i>Hiraganas</i> tidiga utveckling.....	11
2.4.1 <i>Kuntenbon</i>	12
2.4.2 <i>Hiragana</i> och <i>katakana</i> får olika funktioner.....	13
3. 女手 <i>Onnade</i> – Kvinnlig skrift	14
3.1 Definition av termer	14
3.2 Ett skriftsystem baserat på kön skapas	15
3.3 Ett tvådelat skriftsystem	17
4. Från Heian-perioden till dagens skriftsystem	21
4.1 Ortografi med både <i>kanji</i> och <i>kana</i> uppstår	21
4.2 Från Kamakura-perioden till Edo-perioden	22
4.3 Den moderna japanska skriften formas	22
4.3.1 1900-1945	23
4.3.2 1945 och framåt	24
5. Kvinnlig skrift i dagens Japan	25
5.1 Introduktion	25
5.2 <i>Gyaru-moji</i> ギャル文字.....	25
6. Metod och resultat	28
6.1 Metodologi	28
6.2 Introduktion till intervju	28
6.3 Resultat av intervju ett	29
6.4 Resultatet av andra intervjun.....	32

7. Diskussion och slutsats	35
7.1 Diskussion	35
7.2 Slutord	40
Bibliografi	41
Bilagor	43
Bilaga 1: Frågor till intervjuer	43

Konventioner

I denna uppsats kommer det reviderade Hepburn systemet att användas för transkribering av japanska ord med romerska bokstäver. Alla japanska ord kommer även att markeras med kursiv stil.

Partiklarna は, へ, och を kommer följaktligen att betecknas som ”wa”, ”e” och ”o”. Långa vokaler med o och u kommer att markeras med makroner, t.ex. ありがとう blir *arigatō* (tack) och 社長 ^{しゃちょう} *shachō*. Långa vokaler för *e* skrivs med *ei* och för *i* med *ii*, även vid låneord även om detta inte stämmer överens med Hepburn-systemet. Tecknet ん kommer alltid att transkriberas till bokstaven *n*, がんばる kommer exempelvis att skrivas som *ganbaru*. För att markera palataliserade ord läggs ett *y* till, t.ex. *kyo* och *kyu*, utom i fallen *cho*, *chu*, *cha* och *jo*, *ju* och *ja*.

I de fallen dubbla konsonanter efterkommer *sokuon*, eller så kallat ”litet tsu” (っ) kommer de genomgående att skrivas med dubblering av den konsonant som kommer efter *sokuon*. まっちゃん kommer således skrivas som *maccha* och inte *matcha*. Namn på platser och andra ord där en vedertagen stavning redan finns på svenska kommer också att skrivas med den svenska stavningen. Till exempel 東京 kommer skrivas som *Tokyo* och ej *Tōkyō*, samt 柔道 som *judo* och ej *jūdō*. Då suffix och prefix förekommer sätts bindesträck ut före respektive efter.

Då exempel tas från referenslitteratur kommer den ursprungliga transkriberingen behållas.

1. Inledning

1.1 Introduktion

Jämför man antalet existerande språk i världen med antalet skriftspråk märker man att av de sistnämnda finns betydligt färre. När behov av en skriftlig representation av ett språk uppstod lånade man i regel en redan existerande skrift från ett närliggande land. Japan utgör inget undantag – dess skriftsystem kommer ursprungligen från Kina.¹ Utvecklingen från det kinesiska skriftsystemet till ett alldeles eget japansk skriftsystem är en mycket spännande historia. Under Heian-perioden uppstod ett könsdifferentierat skriftsystem som delvis bestått ända in på 1800-talet. Under den tid jag har studerat japanska har jag emellertid uppfattat dagens skriftsystem som könsneutralt. Vid närmare undersökning började jag finna tecken på att så inte var fallet, men då jag sökte efter mer information fann jag det svårt att hitta något skrivet om det. Därför har jag i denna uppsats valt att själv behandla ämnet.

När det kinesiska skriftsystemet med kinesiska skrivtecken, så kallade *kanji*, kom till Japan användes de inledningsvis med konventionerna från klassisk kinesisk syntax.² Därefter utvecklade japanerna ett eget skriftsystem genom att först förenkla och förändra tecken till ett logografiskt system, ur vilket sedan ett fonematiskt system uppstod. Genom att förenkla och förändra *kanji* utvecklades den syllabografiska *kana*-skriften, bestående av de två fonematiska stavelseskriterterna *hiragana* och *katakana*. Idag används *kanji* tillsammans med *kana*-skriften som tillsammans bildar ett syllabo-logografiskt skriftsystem. Att utgå från ett språks komplicerade skrift och sedan under århundradenas gång försöka anpassa detta för att representera ett annat språk har resulterat i ett inte bara ett oerhört komplicerat men också ovanligt skriftsystem.³

Det könsdifferentierade skriftsystem som uppstod under Heian-perioden (781-1192) innebar att kvinnor bara fick använda den japanska skriften som då gick under namnet *onna-te*, eller *onnade* (kvinnlig hand) och som sedermera kom att bli *hiragana*. Det kinesiska språket och skriften var istället reserverad för män, därav kallades *kanji* under Heian-perioden för *otoko-te*, manlig hand.⁴ Även skillnader mellan kvinnors och mäns språk är ett ofta omdiskuterat ämne. Ett exempel är Endō Oriie som skrivit boken "A Cultural History of

---

¹ Lindberg-Wada, Jelbring och Kimura (2006) s. 23

² Seeley (1991), s. 6

³ Lindberg-Wada, Jelbring och Kimura (2006) s. 23

⁴ Miyake (1996) s. 50-51

Japanese Women's Language" där hon beskriver historien om det kvinnliga språket. Kvinnor och män kan exempelvis använda olika satsfinala partiklar och olika personliga pronomen⁵.

Under Edo-perioden då konfucianismen spred sig och predikade manlig dominans över kvinnan dök många böcker upp för att instruera hur kvinnan, det underlägsna och svagare könet, skulle bete sig och hur hon skulle tala med feminin elegans. Flera århundraden senare, före andra världskriget, försökte både män och kvinnor frigöra sig. Unga kvinnor klippte håret kort, hade på sig byxor och började härma männens språk, troligtvis för att frigöra sig den manliga dominansen. I dåvarande Japan där landet förberedde sig för krig förväntades emellertid kvinnor vara en *Yamato nadeshiko*, "en sann dotter av Japan", som bland annat skulle tala ett vackert, elegant och graciöst språk. Kvinnor kritiserades både av män och andra kvinnor bland annat för sin användning av ord med kinesiskt ursprung och slang.⁶

Man kan i många fall dra paralleller mellan de regler kvinnor har förväntats följa i tal och skrift, men medan reglerna för talspråket under flera perioder ända in på 1900-talet förespråkats livligt har den japanska skriften snarare rört sig mot könsneutralitet. I teorin är det japanska skriftsystemet idag könsneutralt, trots det kan man stöta på bevis att så inte är fallet. I en artikel om problematiken att översätta japanska filmer och dylikt till andra språk och vice versa ger författarna även en kort beskrivning av hur det japanska skriftsystemet är uppbyggt. De nämner *hiraganas* historia, hur det en gång kallades *onnade* och var det enda tillåtna skrivsättet för kvinnor. Därefter skriver de:

Many young girls will make an effort to write using hiragana more than kanji, due to the cute, soft appearance that hiragana has.⁷

En svensk, kvinnlig informant berättade att när hon skulle skriva ett mejl till en kille hon var intresserad av i Japan hade hennes japanska väninna sagt att hon skulle skriva ett ord med *hiragana* istället för *kanji* eftersom det var sötare.

1.2 Syfte och metodologi

Syftet med den här uppsatsen är att undersöka om det fortfarande finns spår av det könsdifferentierade skriftsystem som uppkom under Heian-perioden. Idag är det väl definierat vilka olika användningsområden de kinesiska tecknen, *kana*-skriften och romerska alfabetet har i japanska texter. Trots det verkar det ändå finnas möjlighet till att precis som i talspråket i

---

⁵ Ekdahl (2010) s. 7-10

⁶ Orie (2006) s. 40 samt 75-78

⁷ Grant & Okada (2008) s. 46

texten använda mer feminin skrift och förtydliga att man är kvinna. Har *hiragana* behållit sin roll som den kvinnliga skriften eller är skriftsystemet idag helt könsneutralt?

För att kunna undersöka detta kommer uppsatsen att inledas med en djupare inblick i *hiragana*-skriftens historia och dess användningssätt under olika perioder i Japans historia. Till sist undersöks *hiraganas* roll i dagens skriftsystem och de associationer som görs till skriftsystemets olika komponenter. Det finns mycket forskning och diskussioner om de ovan nämnda skillnaderna i tal mellan män och kvinnor men det är betydligt svårare att hitta liknande nutida forskning om könsskillnader i skriften.

Undersökningen består av två intervjuer med tre olika informanter. Syftet är att studera attityder kring *hiragana* bland kvinnor i Japan idag och vad som är kvinnlig skrift, ifall sådan fortfarande existerar.

1.3 Disposition

Uppsatsen är uppdelad i sju kapitel. För att kunna undersöka associationer och attityder kring *hiragana* idag måste man också ha en förståelse för dess historia. Första kapitlet efter inledning behandlar kort uppkomsten av det japanska skriftspråket och hur *hiragana* skapelse började. Därefter skildras skriftsystemet som det såg ut under Heian-perioden och vilka uppfattningar och meningar som rådde bland dåtidens japaner. Uppsatsens fjärde kapitel behandlar hur skriftsystemet gradvis utvecklades till hur det ser ut idag. Sista avsnittet under teoridelen berör kvinnlig skrift i dagens Japan och de så kallade *gyaru-moji* (tjej-tecken) som är ett exempel på hur unga tjejer i Japan uttrycker sig.

Därefter redogörs för metodologin och resultatet av intervjuerna presenteras. I det avslutande kapitlet finns diskussion och slutsats.

2. *Hiragana* – uppkomst och tidiga användningsområden

2.1 Den japanska skriftens ursprung

Historien om den japanska skriften tros börja i slutet av 300-talet eller runt sekelskiftet vid 400 då det kinesiska skriftsystemet importerades via Korea till Japan. Huruvida japanerna hade ett eget skriftsystem dessförinnan är en fråga som diskuterats redan under Kamakura-perioden (1185-1333) men hittills har ingen funnit bevis för detta. Till en början användes den kinesiska skriften vid hovet och under Nara-perioden (710-794) började man lära sig kinesiska för att kunna studera buddhistiska sutror och konfucianska skrifter. Slutligen lärde man sig tillräckligt för att kunna skriva på det främmande språket och de första prosa- och diktverken skrivna av japaner på kinesiska kom under 700-talets första hälft.⁸

Kanji antogs av två olika anledningar för att skriva japanska ord. I ena fallet importerades tecknen oberoende av dess betydelse för dess uttals skull. I det andra fallet importerades tecken för dess betydelse och fick sedan det japanska uttalet.⁹ När *kanji* inlånades fick man följaktligen även kinesiska ord och uttal. Precis som att inlånade engelska ord i svenskan idag anpassas efter svensk grammatik genom att t.ex. verb får ett "a" på slutet rörde det sig inte om några direkta lån, utan de kinesiska fonemen anpassades så att de skulle passa in i japanskan där alla fonem slutar på en vokal. Därför kallas det sino-japanskt uttal (*on-yomi*) snarare än kinesiskt.¹⁰

2.2 Skillnaden mellan *kanji* och *kana*

Innan utvecklingen av det japanska skriftsystemet beskrivs förtydligas i nedanstående stycke skillnaden mellan dess två beståndsdelar; *kana* och *kanji*.

Att avgöra vilken term som är bäst lämpad för att beskriva de kinesiska skriftecknen är tämligen komplicerat. Vissa använder termen piktogram; en illustration av ett konkret objekt. Ursprungligen uppkom de kinesiska skrivtecknen huvudsakligen på detta sätt, men termen tar inte hänsyn till att tecken kan användas för sitt uttals skull och stämmer bara in på ett fåtal av de tecken som används idag. En annan populär term är ideogram, från grekiskans *idea* som ungefär betyder "utseende", "likhet" eller "form", samt *gramma* som kan översättas till "bokstav". Enligt ordboken ett skriftsystem där skrivtecken står för ett begrepp och inte ett ljud eller stavelse. Det är ytterst få av de tecken som används idag som helt överensstämmer med ett idéinnehåll och vanligast innehar de både ett semantiskt och

---

⁸ Lindberg-Wada, Jelbring och Kimura (2006) s. 23-24

⁹ Matsunaga (1996) s. 5

¹⁰ Lindberg-Wada, Jelbring och Kimura (2006) s. 25

fonetiskt element, följaktligen kan även ideogram betraktas som en felaktig term. Istället skulle termen logogram vara bättre, då det beskriver ett skrivtecken som motsvarar ett ord. Detta är dock inte heller helt korrekt, då ett *kanji* snarare skulle kunna beskrivas som ett morfem, den minsta språkliga enheten med självständig betydelse.¹¹ Matsunaga menar emellertid att inte heller morfem är en fullständig beskrivning. I kinesiskan är 100 % av tecknen syllabiska, d.v.s. stavelsebildande och bara 89 % morfem. Han menar därför att en korrekt term även för *kanji*, även de som används i Japan bör innehålla både fonetiska och morfemiska komponenter. Hans förslag på en fungerande term är morfosyllabisk, eller morfofonisk.¹²

Komatsu skriver att *kanji* består av tre olika komponenter; form, ljud och betydelse och använder termen *hyōi-moji* som kan översättas till ideogram. Ett *kanji* har en form man kan se, ett ljud som man uttalar och innefattar en betydelse. På så sätt skiljer sig det kinesiska skrivtecknens egenskaper helt från *kana*-tecknen och *romaji*, som inte har någon betydelse utan vars funktion enbart är att representera ett ljud, ett så kallat fonogram.¹³ Oavsett vilken term som används för att beskriva de kinesiska skrivtecknen kan man således konstatera att den huvudsakliga skillnaden mellan *kanji* och *kana* är att *kanji* har både en betydelse och ett uttal medan *kana* bara har en rent fonografisk funktion.

2.3 Den japanska skriftens första skede

De första texterna med japanskt ursprung som visar på att man förstått funktionen av skriften är från 400-talet ungefär. Som större delen av de texter som överlevt från 700-talet och bakåt återfinns de på metall och sten. Dessa texter skrevs enligt kinesisk stil, som Seeley beskriver som en form av skrift då kinesiska tecken ordnas och används enligt de konventioner som finns i litterär kinesisk syntax.¹⁴ Man vet inte om dessa texter lästes på kinesiska eller om man uttalade dem enligt motsvarande betydelse på japanska i ordningen enligt japansk syntax.¹⁵ Till en början kände de skriftlärda som var immigranter i Japan väl till kinesiskan, men eftersom posterna ofta blev ärftliga försämrades deras kunskaper i kinesiska efter några generationer. Därtill började även infödda japaner att bli invigda i läsandet och skrivandet.

---

¹¹ Lindberg-Wada, Jelbring och Kimura (2006) s. 13-23

¹² Matsunaga (1996) s. 16-18

¹³ Komatsu (1972) s. 9

¹⁴ Seeley (1991) s. 16-25

¹⁵ Shibatani (2005) s. 126

Tillsammans ledde detta till vad Seeley kallar en ”hybrid” stil då fortfarande den kinesiska syntaxen användes men även japanska lingvistiska element smög sig in.¹⁶

Japans äldsta bevarade bok som avslutades 712, *Kojiki*, behandlar ämnen såsom tidig japansk historia, mytologi, språk och skriftsystem. Inledningen, skriven på kinesiska, är unik eftersom man där återfinner den tidigaste benämningen av svårigheten att anpassa den kinesiska skriften för att användas i Japan. Ett exempel på det japanska skriftsystemet när det var som mest komplicerat är *Man'yōshū*, en diktsamling med ungefär 4500 dikter från ca. år 759. Logogram, t.ex. 山 *yama* (berg) blandades med fonogram i olika mer eller mindre komplicerade konstellationer. Komplexiteten kan förklaras med ett stort antal olika författare som med avsikt valde att göra läsningen komplicerad.¹⁷ *Yama* kunde t.ex. också skrivas fonetiskt genom ett tecken som uttalades *ya* och ett annat som uttalades *ma*.¹⁸ Ortografiska rebusar förekom i stor utsträckning, t.ex. 朝鳥, där det första tecknet betyder morgon och det andra kråka som tillsammans representerar ordet morgonsol. Förklaringen finner man i den kinesiska mytologin där en trebent kråka ska finnas i solen. Majoriteten av dikterna skrevs i japansk stil. Några skrevs i hybrid stil men som låg nära den japanska stilen.¹⁹

De tecken som användes som fonogram i *Man'yōshū* kallas *man'yōgana* eftersom de används så utbrett just i *Man'yōshū*.²⁰ Frellesvig skriver att många ibland oriktigt använder termen *man'yōgana* för den ortografi som användes i *Man'yōshū*. Detta menar han är felaktigt av två anledningar; termen avser som ovan nämnts enbart de tecken som används som fonogram, inte logogram. Därtill användes *man'yōgana* även i andra texter och man fortsatte att använda dem en lång period framåt, även efter att de förenklade varianterna av *kana*-tecken uppkommit.²¹ Under detta första skede användes fortfarande huvudsakligen icke förenklade kinesiska tecken med komplicerad komposition.

2.4 Hiraganas tidiga utveckling

Under 600-700-talet hade den kinesiska kulturen ett stort inflytande i Japan, men detta minskade under Heian-perioden (781-1192) då den prominenta Tang-dynastin började förfalla och diplomatiska relationer avtog. Detta ledde till att den japanska kulturen blomstrade.²² Det

---

¹⁶ Seeley (1991) s. 25-26

¹⁷ Ibid, s. 41-49

¹⁸ Shibatani (2005) s. 126

¹⁹ Seeley (1991) s. 51-53

²⁰ Shibatani (2005) s. 126

²¹ Frellesvig (2010) s. 14 och 158-159

²² Seeley (1991) s. 59

var början på de syllabiska skrifterna, kända under namnet *kana*. Detta skedde genom att *man'yōgana* förenklades till två typer av *kana*; *hiragana* och *katakana*.²³

Standardsättet att skriva de kinesiska tecknen var tidigare en fyrkantig stil, så kallad *kaisho*, med raka linjer och kantiga drag. När *man'yōgana* började användas mer utbrett skrevs de allt som oftast hastigt och slarvigt vilket ledde till att de simplifierades och fick en alltmer kursiv stil.²⁴ De nya skrifterna fick en enorm betydelse eftersom det för första gången fanns ett enkelt sätt att representera japanska skriftligt.²⁵

2.4.1 *Kuntenbon*

Kana användes ursprungligen för mnemoteknik och antecknades i marginalen i kinesiska texter för att ange japanska läsningar och grammatiska funktioner. Dessa texter var av blandad karaktär, oftast buddhistiska eller administrativa, och gick under samlingsnamnet *kuntenbon*.²⁶ Både *katakana* och *hiragana* utvecklades genom att kinesiska skrivtecken förenklades. *Katakana* uppkom emellertid genom att en del av ett *kanji* bröts ut, därför kallar Seeley dem ”isolerade tecken”, medan *hiragana* utvecklades genom förenkling av den kursiva formen av ett tecken.²⁷

Kuntenbon som förekom under 800-900-talet var av väldigt varierad art, både isolerade tecken, kursiverade och icke förenklade tecken blandades. Därtill användes även flera olika tecken för att representera samma ljudvärde. Under den tiden användes *kuntenbon* huvudsakligen för läsarens egen skull för att förenkla läsningen och då krävdes ingen konformitet mellan olika lärda. Vanligast blev dock att man använde isolerade former eftersom de oftast bestod av några få streck som lätt kunde passas in mellan kolumnerna i en text utan att läsbarheten försämrades. Detta var också en stor anledning till att *kuntenbon* under 900-talet gradvis standardiserades.²⁸

---

²³ Shibatani (2005) s. 126

²⁴ Orié (2006) s. 13

²⁵ Seeley (1991) s. 59

²⁶ Lindberg-Wada, Jelbring och Kimura (2006) s. 32

²⁷ Ibid, s. 32

²⁸ Seeley (1991) s. 63-66

Ursprungstecken	字	加	久	比	利	呂
Hiragana	う	か	く	ひ	り	ろ
Katakana	ウ	カ	ク	ヒ	リ	ロ
Uttal	U	ka	ku	hi	ri	ro

²⁹ Exempel på kana och deras ursprung och deras utseende idag.

Trots att mästerverk såsom *Genji monogatari* (Berättelsen om Genji) och *Makura no sōshi* (Kuddboken) skrevs med det som kom att kallas *hiragana* så finns originalmanuskripten inte kvar och få texter har överlevt från den tiden då *hiragana* utvecklades från hela fonogram. *Kuntenbon* är föga användbart då det huvudsakligen består av isolerade tecken. Det som finns är informella och personliga texter, men eftersom dessa oftast inte bevarades under någon längre tid kvartstår bara ett fåtal.³⁰

2.4.2 Hiragana och katakana får olika funktioner

Så småningom fick de kursiva och isolerade fonogrammen olika användningsområden. Som nämdes ovan började de isolerade fonogrammen användas alltmer i *kuntenbon* och fick en hjälpfunktion. De kursiverade fonogrammen däremot slutade användas som *kuntenbon* men fick istället en viktig roll i andra typer av texter i japansk stil som till exempel brev, dikter och skönlitteratur. Under Heian-perioden var det närmast obligatoriskt att kunna skriva elegant och författarens kunskaper inom skrivkonsten reflekterade dennes personlighet. Ett uttalande av prins Genji i *Genji Monogatari* då han säger ”Nästan inget utom *kana* verkar verkligt gott.” kan ses som ett bevis på den ökade legitimiteten hos *kana*. *Katakana* var funktionell medan *hiragana* fick en mer estetisk aspekt. Något som visar på denna estetiska funktion är att i brev och dokument skrivna på 900-talet var de kursiverade tecknen som användes betydligt mer förenklade än de som användes i vissa texter skrivna 200 år senare på 1100-talet då även fler tecken användes för att representera samma ljudvärde. Detta gällde främst texter som användes inom världen för till exempel kalligrafi eller teceremonin. Att de estetiska aspekterna var viktiga i dessa sammanhang ser man också då de använde papper med olika färger och mönster.³¹

²⁹ Baserad på exempel ur Shibatani (2005) s. 127, egen redigering och översättning

³⁰ Seeley (1991) s. 70-71

³¹ Ibid, s. 75-76

3 女手 *Onnade* – Kvinnlig skrift

3.1 Definition av termer

Under Heian-perioden utvecklades funktionerna för de tre olika skriftsätten *kanji*, *katakana* och *hiragana* ytterligare. Ur ett utdrag från *Utsubo Monogatari* (Berättelsen om det ihåliga trädet) skriven under sent 900-tal som Seeley citerar kan man läsa följande:

Upon looking at the copybooks, Fujitsubo found that (the *maki*) attached to a spray of yellow roses contained the character for spring written on yellow paper in block script; (the *maki*) attached to a pine branch contained the character for summer written on green paper in cursive script (*sō*); and (the *maki*) attached *unohana* blossoms was written on red paper in *kana*. This third *maki* began with the *Ametsuchi no kotoba* written neither in ‘men’s hand’ (*otoko-de*) nor in ‘women’s hand’ (*onna-de*). After this there was the following poem written variously using different ‘men’s hand’ signs each of which was written separately.

Even the character for spring that I have written
looks different in the various versions of this poem.

In ‘women’s hand’ there was written:

As yet unversed in the art of the brush
my script does not equal even the tracks of the plover.

Also:

When my writing equals that of the tracks of a bird
I shall be able to write far up into the sky.

Next, in *katakana*:

Through the past, present and future my feelings for you
remain unchanged take
heed lest you forget this.

In ‘reed work’ (*ashi-de*):

My stream of tears flows unceasingly
drying clearly neither in my eye nor on my sleeve.

This third *maki* was written in very large size script.³²

I utdraget ovan kan man finna termen *katakana*, däremot inte *hiragana* som istället skrivs som *onna-de*; kvinnlig hand. Möjligtvis skulle *sōgana* (kursiv *kana*) kunna vara en tidig benämning för *hiragana*, men det är diskutabelt då diskrepanser mellan olika texter är stora. Termen *Ametsuchi no kotoba* som beskrivs vara vare sig mäns eller kvinnors skrift är en något omständlig term som kanske betecknar tecken någonstans emellan kinesisk (*otoko-de*) och

---

³² Seeley (1991) s. 77-78

japansk skrift (*onna-de*).³³ Tecknet för hand; 手 kan i detta sammanhang uttalas både som *de*, eller *te* men i fortsättningen kommer det att skrivas ut som *te*, det vill säga *onna-te* respektive *otoko-te*.

Tsuboi diskuterar de olika termerna och skriver att den ledande forskningen beskriver *sōgana* som *manyōgana* skriven i kursiv form, tecken halvvägs mellan det som kallas *otoko-te* och *onna-te*. I äldre japanska texter kan man hitta flera liknande termer, till exempel 男仮名, *otoko-kana* (manlig *kana*) och 男文字; *otoko-moji* (manliga tecken). Det är dock svårare att hitta exempel på där motsvarigheter med namnet kvinnliga *kana* samt tecken finns nedskrivet. Tsuboi skriver att *otoko-moji* syftar till *kanji*, och namnet är bara för att ange typ av tecken. Termerna *otoko-te* respektive *onna-te* menar han däremot är både en benämning för vilken typ av tecken, vilket användningsområde de har samt hur de skrivs. *Otoko-te* menar han syftar inte direkt till kinesiska tecken (*kanji*) utan till *Man'yōgana* skriven i *kaisho* (fyrkantig stil) eller *gyōsho* (semikursiv stil). *Onna-te* är däremot de *Man'yōgana* som är skrivna i kursiv stil och sedan förenklade.³⁴ Han sammanfattar termerna enligt följande tabell:

	Typ av tecken	Kalligrafisk stil/skrivsätt	Regler för användning
<i>Otoko-te</i>	<i>Kanji</i>	– <i>Kaisho</i> eller <i>gyōsho</i> – Skrivet med mellanrum mellan orden	<i>Man'yōgana</i>
<i>Onna-te</i>	<i>Kana (hiragana)</i>	– Kursiv stil – Skrivet utan mellanrum	<i>Kana</i> skriven i text i japansk stil (huvudsakligen <i>kana</i> blandat med några få <i>kanji</i>).

Tsuboi vill med dessa definitioner kritisera den ledande forskningens i hans mening alltför grova antagandet att *onna-te* är lika med *hiragana* och *otoko-te* med *kanji*.³⁵ Resterande delen av den här uppsatsen kommer emellertid att utgå ifrån den generella beteckningen att *otoko-te* huvudsakligen representerar kinesiska tecken och *onna-te hiragana* då skillnaden inte har någon större betydelse för uppsatsens syfte.

3.2 Ett skriftsystem baserat på kön skapas

Diktsamlingen *Man'yōshū* innehåller dikter skrivna av ungefär 530 olika personer, både kvinnor och män från flera olika samhällsklasser; allt från kejsare och präster till soldater och tiggare. Orié skriver att det är extremt svårt att avgöra vilka dikter som skrivits av män

³³ Seeley (1991) s. 78-80

³⁴ Tsuboi (2003) s. 4-7

³⁵ Ibid, s. 1-3

respektive kvinnor, inget särskilt kvinnligt språk hade utvecklats och båda könen använde samma komplicerade skriftsystem som beskrivits ovan.³⁶

Under det japanska skriftspråket tidigaste skede var man tvungen att översätta japanskan till kinesiska innan man kunde skriva ner det med *kanji*. Endast regeringstjänstemän, lärda och präster lärde sig och använde detta system. *Man'yōgana* gjorde det möjligt att skriva japanska utan att först behöva översätta till kinesiska. När systemet förenklats tillräckligt för *hiragana* att uppstå fanns det plötsligt ett enkelt sätt att representera japanska enbart i form av *hiragana*-tecken.³⁷

Det finns olika teorier som tillskriver skapelsen av *hiragana* antingen män eller kvinnor. Teorin att män skapade *hiragana* stöds av att förenklad skrift som liknar dagens *hiragana*-tecken har hittats bland *man'yōgana* i officiella texter skrivna av provinsguvernörer och på baksidan av Buddhastatyer i gamla tempel, där författarna i båda fallen är män. Det finns inga liknande bevis för att kvinnor skulle skapat *hiragana*, därför har också föregående teori störst stöd bland forskare. Yoshinori Yoshizawas argument, en förespråkare för motsatsen, kan sammanfattas enligt följande: kvinnor fick inte möjlighet att lära sig läsa och skriva kinesiska, trots det var det en viktig sed för dåtidens kvinnor inom överklassen att under kärleksaffärer utbyta *waka*, japanska dikter. Därför behövde kvinnor en egen skrift. Att kvinnor inte fick lära sig kinesiska är emellertid inte helt korrekt då det är känt att vissa kvinnor under Nara- och Heian-perioden hade goda kunskaper i kinesiska. Under Nara-perioden kunde kvinnor som var exceptionellt skickliga på att skriva bli utnämnda till *nyokan* (hovdam) som fick i uppdrag att förbereda officiella dokument skrivna med *kanbun*.³⁸

En annan förespråkare för teorin att kvinnor står bakom skapelsen av *hiragana* är Komai Gasei. Han menar att eftersom kvinnor inte fick studera kinesiska och inte kände till *kanji* fick de istället använda sig av *man'yōgana*. Då de inte förstod tecknens betydelse tvekade de inte att kombinera dem fonetiskt, som en man kanske hade, och kunde även fritt förenkla formen på tecknen. Detta menar han resulterade i en enkel skrift som kunde skrivas vackrare ”guidad av det naturliga, graciösa, feminina, estetiska sinnet”. Orié ställer sig kritisk till det stereotypiska i citatet och idén att kvinnor inte fick tillgång till den kinesiska skriften skulle vara en välsignelse. Hon menar dock att det ändå finns något övertygande i att den otvivelaktigt vackra skriften skulle komma av kvinnors frihet att förenkla *kanji* utan att ta hänsyn till deras betydelse. Vidare skriver hon att det tog över 300 år mellan det att

---

³⁶ Orié (2006) s. 6-7

³⁷ Ibid, s. 12-14

³⁸ Ibid, s. 14

man'yōgana utvecklades till det att *hiragana* tog sin slutliga form. Den gick från kinesiska tecken skrivna med en stil nära *kaisho* till att bli alltmer kursiverade och slutligen resultera i *hiragana* där inte ett spår av kantighet finns kvar. Det vore naturligt att anta att detta var en process som inkluderade både män och kvinnor.³⁹

3.3 Ett tvådelat skriftsystem

Under Nara-perioden och tidiga Heian-perioden kunde kvinnor åtnjuta fördelarna av att ha lärt sig skriva *kanji* och *kanbun*. Från början av 900-talet förändrades detta. För en kvinna att känna till kinesiska ansågs olämpligt och okvinnligt, både gällande tal och skrift.⁴⁰

Miyake beskriver i sin essä Heian-perioden som en aristokratisk tid där litteraturen kretsade kring ett avgränsat samhälle, centrerat kring hovet där det fanns en gemensam standard och kunskapsbas. Under Heian-perioden spelade kön en framstående roll och den politiska makten låg huvudsakligen hos män, främst de tillhörande Fujiwara klanen. Kvinnorna hade liten möjlighet att formellt delta i politiken och blev effektivt utestängda genom att inte få tillgång till verktygen för styrning, nämligen det kinesiska språket och kulturen.⁴¹

De män som inte tillhörde den lyckligt lottade Fujiwara klanen avancerade ofta inom den politiska makten genom att gifta bort sina systrar och döttrar till en man som gjorde det. Unga flickor tränades från födseln till att bli åtråvärda fruar och i deras utbildning ingick bland annat hushållssysslor men även att de skulle vara bevandrade inom poesi och litteratur. Detta ledde till ett system där läs- och skrivkunnighet blev tvådelat; ett huvudsakligen för män (kinesiska) och det andra för kvinnor (japanska). Det hände att kvinnor lärde sig kinesiska och de allra flesta kunde enstaka tecken, men det bröt emot hovetiketten att öppet visa sina kunskaper. Om en man i sin tur skrev berättelser på japanska förblev verken ofta anonyma. Den kinesiska skriften kallades följaktligen *otoko-te*, ”manlig hand” och den japanska *onna-te* ”kvinnlig hand”.⁴²

Referenser till skillnaderna i flickors och pojkers uppfostran förekommer i flera texter. I *Genji Monogatari* uppfostras Waka Murasaki, bokens hjältinna, av prins Genji efter att ha förlorat sin mor. Genji försöker uppfostra henne till den ideala kvinnan och utbildar henne personligen. Hon uppmanas kopiera *waka* och att öva på att skriva. När hennes kunskaper i *kana* förbättras gratulerar han sig själv att ha uppfostrat henne på det sätt han planerat. Ingen

---

³⁹ Orié (2006) s. 17-18

⁴⁰ Ibid, s. 14-15

⁴¹ Miyake (1996) s. 50

⁴² Ibid, s. 50-51

av referenserna till hennes utbildning nämner kinesiska tecken eller kinesiska texter. I motsats till detta står det i ett utdrag från *Kujōdono ikai* (Lord Kujōs råd till kommande generationer) att studier i kinesiska var första kravet på pojkar som skulle påbörjas så fort han var gammal nog att förstå.⁴³

Kinesiskan fungerade likt latin gjorde i Europa under medeltiden och det kinesiska språket och skriften användes av män vid formella, mer prestigefulla offentliga sammanhang. Japanskan användes huvudsakligen vid informella, privata interaktioner. Ensamrätt till kinesiskan fick den utbildade hovmannen, speciellt anpassad för att tjäna honom i hans inflytandesfär, den offentliga skådeplatsen. Kinesiskan blev språket för klarhet, rationalitet och elegans, och hjälpte männen att behålla sin privilegierade ställning gentemot kvinnorna. Män kunde skriva både japansk text (*wabun*) och japanska dikter (*waka*), samt kinesiska dikter (*shi*) och kinesisk prosa (*kanbun*) medan kvinnor enbart förväntades använda de två förstnämnda. Kvinnor gömde sina kunskaper i kinesiska av rädsla att bli förlöjligade av både män och kvinnor.⁴⁴ Murasaki Shikibu, författaren till *Genji Monogatari*, upprördes över öknamnet ”Our Lady of the Chronicles”, som hon fått för att hon kunde läsa kinesiska och då hennes texter var så sofistikerade. Trots det talade hon nedsättande om den samtida Sei Shōnagon, författaren av *Makura no sōshi* för att hon skröpade ner sitt skrivande med kinesiska tecken.⁴⁵ Sei Shōnagon skriver själv i *Makura no sōshi* att då hon blir bedd att avsluta en strof i en kinesisk dikt skriver hon istället med *kana*-tecken en del av en japansk dikt med liknande innehåll. Detta gör hon trots att hon mycket väl känner till både de kinesiska tecknen och strofen på kinesiska som efterfrågas, men hon vill inte verka som en besserwisser. Ett utdrag från Murasaki Shikibus dagbok (*Murasaki Shikibu nikki*) beskriver hur Murasaki ibland läser sin avlidne makes böcker på kinesiska. En gång hör hon en av sina tjänarinnor säga att det är på grund av att hon har så god kännedom av kinesiska böcker som hon alltid har så dålig tur. Det verkar alltså ha funnits en vidskeplig tro att en kvinna som kände till kinesiska texter förde med sig otur. I ytterligare ett utdrag från *Genji* underhåller en grupp män varandra med berättelser om kvinnor de känt. En av dem berättar om hur när han haft en affär med en dotter till en lärd man tappat lusten då hon pratade med alltför många kinesiska ord. När ord som t.ex. *kaze*, *netsu*, *kusuri* (förkylning, feber, medicin) hade räckt hade hon istället använt de kinesiska motsvarigheterna *fubyō*, *gokunechi* och *sōyaku*. Hon görs till åtlöje bland männen och det är tydligt att en kvinna som använder kinesiska uttryck

---

⁴³ Orié (2006) s. 15-16

⁴⁴ Miyake (1996) s. 51-52

⁴⁵ Ericson (1996) s. 78

anses ytterst oattraktiv. Under de sociala förhållanden som rådde så förstår man varför kvinnor valde att uttrycka sig skriftligt med *hiragana*.⁴⁶

Ett intressant verk är *Tosa nikki* (Tosa dagboken), skriven år 935 av Ki no Tsurayuki, i vilket han väljer att skriva ur en kvinnas perspektiv och använder *onna-te*. Detta resulterar i en text med både manliga och kvinnliga influenser. Han inleder med raden:⁴⁷

Otoko mo sunaru niki to iu mono o, onna mo shite mimu tote, surunari.

I intend to see whether a woman can produce one of those diaries men are said to write.⁴⁸

Även i denna första mening där han utger sig för att vara kvinna menar Miyake att manliga antydningar smyger sig in i texten. Ordet dagbok, *nikki*, (Miyake transkriberar *niki*) var under Heian-perioden ett okänt låneord från kinesiskan och skrevs förmodligen med *kanji* vilket visar på manlig kunskap. Resten av texten skrevs emellertid med *hiragana* som tillsammans med det inledande påståendet anger en kvinnlig känsla.⁴⁹

Miyake anger olika anledningar till Tsurayukis användande av en kvinnlig berättarröst. Den första anledningen var för att kunna uttrycka upplevelser och känslor som det inte passade sig för en hovman att skriva om i en kinesisk dagbok. Den besvikelse och sorg han kände över att han inte avancerade vid hovet samt över bortgången av hans beskyddare kejsar Daigo kan han genom den kvinnliga berättaren i Tosa dagboken ge utlopp för genom ett rörande porträtt av sörjandet av ett dött barn. Han får möjlighet att skriva om privata ämnen som i första hand kopplas till japansk poesi och inte bara om de regler som gällde vid hovet och olika familjeritualer som hörde hemma i en hovmans kinesiska dagbok.⁵⁰

Kvinnor i Japan bidrog i mycket högre grad till skapandet av litteratur under Nara- och Heian-perioden jämfört med till exempel de i Frankrike eller England. De blev förvisso förnekade en formell utbildning i kinesiska tecken men fick möjligheten att skriva med japanska skrivtecken, en skriftlig form som mer liknade talspråket. Detta gav dem chansen att uttrycka personliga känslor och uppfattningar i både skönlitteratur och dikter. *Kojiki*, japans äldsta bok sägs vara reciterad av en kvinnlig hovdam, Hieda no Are. *Man'yōshū* innehåller dikter från mer än 130 kvinnliga poeter.⁵¹ Murasaki Shikibu skrev världens äldsta roman, *Genji Monogatari*, som trots sin ålder är aktuell än idag tack vare karaktärernas psykologi,

---

⁴⁶ Orié (2006) s. 16-17

⁴⁷ Miyake (1996) s. 41

⁴⁸ Ibid, s. 41

⁴⁹ Ibid, s. 62

⁵⁰ Ibid, s. 53-56

⁵¹ Ericson (1996) s. 77-78

konflikter och passioner. Sei Shōnagon skrev texter med inslag av både humor och sarkasm. Orié skriver att utvecklingen av *hiragana* ledde fram till den gyllene tiden för kvinnors litteratur. Män producerade också litteratur och diktverk men då de var begränsade till att skriva på ett språk som trots allt var ett främmande var det svårt för dem att frambringa verk av större värde.⁵²

Exkluderandet av kvinnor från att lära sig kinesiska och kinesisk skrift var ett bevis på dåtidens stora ojämställdhet mellan män och kvinnor. Uppkomsten av *hiragana* blev kanske trots allt en välsignelse om man jämför med kvinnor i andra länder under samma tid som inte fick möjligheten att lära sig någon skrift över huvud taget.

---

⁵² Orié (2006) s. 18

4. Från Heian-perioden till dagens skriftsystem

4.1 Ortografi med både *kanji* och *kana* uppstår

Uppkomsten av *kana*-skriften medförde ett enkelt sätt att representera japanska skriftligt vilket underlättade för inhemsk litteratur, både prosa och poesi. Det ledde även till en situation då *kana*-tecken kunde användas och började skrivas i kombination med *kanji*, ett system som nu funnits i över tusen år och är även det skriftsystem som används idag. Personliga brev, skönlitterära texter och andra texter med japansk stil skrevs ofta enbart med *hiragana* även om det ofta kompletterades med ett fåtal *kanji*. Om *hiragana* fungerade utmärkt för att skriva flera typer av texter kan man fråga sig varför man överhuvudtaget använder *kanji*. Seeley menar att det har sitt ursprung i två orsaker: skillnaden mellan *kana*-tecken och den syllabiska strukturen i det japanska språket, samt låneord och förändringar i vokabulären.⁵³

När *kana*-tecknen började tillkomma under 700-talet symboliserade de endast en vokal eller en vokal tillsammans med en konsonant. Detta representerade den syllabiska strukturen i det japanska språket under den perioden då sino-japanska orden fortfarande var få. Detta förändrades dock under Heian-perioden då användningen av dessa ökade. Under 900- och 1000-talet då man skrev texter i japansk stil huvudsakligen med *hiragana* ställdes författaren inför problemet hur dessa låneord skulle skrivas. Seeley tar upp den sino-japanska sammansättningen *taimen* som exempel. Första delen av ordet, morfemet *tai* (konfrontera) kunde utan problem skrivas med två *hiragana*-tecken (*ta-i*). Det andra morfemet var däremot problematiskt då det slutade med en syllabisk konsonant, ett ljud som inte funnits då *kana*-skriften började utvecklas i början på 700-talet och därmed inte heller fanns representerad. Det ena sättet att kringgå problemet var att helt enkelt bara skriva *tai*. Andra sättet var att beteckna ljudet med ett *kanji*. Detta löste inte bara problemet utan kunde också understryka betydelsen i morfemet.⁵⁴

Förutom att *hiragana* och *katakana* under en kort period båda användes i *kuntenbon* så tenderade de därefter att ha olika funktioner. Senare då både *kanji-hiragana*- och *kanji-katakana*-kombinationer förekom började deras funktioner gradvis att sammanfalla och texter med kombinationer av *kanji-kana* ökade. De två skilda funktionerna kvarstod emellertid

---

⁵³ Seeley (1991) s. 90-96

⁵⁴ Ibid, s. 96-98

fortfarande; *katakana* användes framför allt av män i ordböcker och som *kuntenbon*, *hiragana* fortsatte användas i brev, dagböcker, poesi och skönlitteratur i japansk stil.⁵⁵

4.2 Från Kamakura-perioden till Edo-perioden

Under Kamakura- och Muramachi-perioden skedde inga stora förändringar i det japanska skriftsystemet. Texter som kejsarliga edikt, biografier, nedskrivna kommunikation med kejsaren, inskriptioner med mera fortsatte skrivas i kinesisk stil. Nackdelen var att det tog lång tid att lära sig. *Hiragana* följde samma modell som under Heian-perioden och det fanns flera olika tecken för att representera samma stavelse. *Katakana* som aldrig haft samma estetiska funktion utan snarare en funktionell var däremot relativt standardiserad. *Dakuten* som användes för att t.ex. göra om uttalet か(ka) till (ga) が eller は(ha) till ば(ba) växte i popularitet. Under Muromachi-perioden blev fonografiska *kanji* populära och i vissa texter försökte man skriva helt med *kanji* utan att falla tillbaka på *kana* för att ge den ett kinesiskt intryck, om än bara till ytan.⁵⁶

Under Edo-perioden förespråkades neokonfucianismen, kinesiska studier fick en framträdande ställning och den kinesiska stilen blev populär i välutbildade kretsar. Många ord och morfem med kinesiskt ursprung importerades och tillsammans med att läskunnigheten blev mer utbredd och det intellektuella klimatet som betonade allt kinesiskt ledde det till en ännu vidare användning av *kanji* i det dagliga livet. Under 1500-talet kom japanerna för första gången i kontakt med den västerländska kulturen och dess romerska alfabet.⁵⁷

4.3 Den moderna japanska skriften formas

I mitten av 1800-talet anlände USA med fyra enorma krigsfartyg och krävde att Japan avslutade sin flera hundra år långa isolering. Det japanska shogunatet, medvetna om den japanska militärens underlägsenhet och rädda för att råka ut för samma öde som sitt grannland Kina lydde.⁵⁸ Öppnandet av landet ledde till stora förändringar i samhället. Det japanska språket stod plötsligt i behov av en rad nya uttryck för att beskriva nya, obekanta begrepp och objekt från väst. Den starkt kinainfluerade traditionen från Edo-perioden hängde kvar och det kinesiska språket fick stor betydelse i skapandet av nya ord. Ett annat sätt var att använda

---

⁵⁵ Seeley (1991) s. 99-100

⁵⁶ Ibid, s. 126-134

⁵⁷ Ibid, s. 128-135

⁵⁸ Ottosson & Ekholm (2008) s. 190-194

katakana för att skriva ord som lånats direkt från europeiska språk, framförallt engelska så t.ex. ミニストル (*minisutoru*) fick representera minister.⁵⁹

Under slutet av 1800-talet började flera förslag på reform dyka upp. 1866 framfördes ett förslag för Shogunen Yoshinobu om avskaffandet av *kanji* och helt ersätta dem med *kana*. En rörelse som förespråkade användandet av enbart *kana* växte sig stor under 1880-talet. Samtidigt förespråkade andra att man istället skulle anta det västerländska (romerska) alfabetet. Båda rörelserna bildade varsin klubb, men meningsskiljaktigheter om vissa fundamentala områden mellan medlemmarna ledde till båda klubbarnas förfall.⁶⁰

4.3.1 1900-1945

Under 1900-talet verkade det mest realistiska sättet att reformera det japanska skriftsystemet vara att reducera antalet *kanji*. Detta fick stöd även av de mest radikala personerna som helt ville gå över till ett fonografiskt system då de såg reducerandet som ett steg i rätt riktning. Som svar kom utbildningsministeriet (*Monbushō*) med flera förslag för att simplificera det japanska skriftsystemet. Antalet *kanji* skulle reduceras, *kana*-tecknen standardiseras samt systemet för att stava sino-japanska ord med *kana* skulle förändras till ett system baserat på uttal istället för det tidigare historiskt förankrade systemet. Den sista punkten stötte emellertid på motstånd. *Kana*-stavningen var komplicerad, ville man till exempel skriva *ō* fanns sex olika sätt, nu skulle det istället alltid skrivas *おー* där strecket symboliserar lång vokal. Den nya regeln skulle dock bara gälla sino-japanska ord och inte inhemska japanska ord vilket nästan gjorde det krångligare, speciellt för de yngre barnen som inte alltid förstod skillnaden. Motståndsrörelsen växte sig starkare och förespråkare menade att den historiska *kana*-stavningen representerade den essentiella formen av det japanska språket och därför inte gick att ändra på.⁶¹

Motståndet gjorde att skriftreformen fick vänta, men en förenkling av skriftspråket var fortfarande aktuell. Det tog två till tre år längre att få en universitetsutbildning i Japan jämfört med väst och man trodde att en förenkling av skriften skulle leda till kortare utbildningar. Tidningar som då bara kunde läsas av en relativt liten, privilegierad grupp började skriva ut *furigana* (läsningen i *kana*) vid *kanji* i alla artiklar. 1921 gick flera tidningar ihop och föreslog att ersätta de mest komplicerade kinesiska tecknen med *katakana*. 1923 kom *Jōyō kanji-hyō*, en lista över *kanji* som ansågs nödvändiga för att kunna skriva och förstå vanliga texter på

---

⁵⁹ Seeley (1991) s. 136-137

⁶⁰ Ibid, s. 138-141

⁶¹ Ibid, s. 142-144

japanska. En modifierad version med 2108 *kanji* antogs och de som inte fanns med fick bara användas i vissa undantagsfall. Man försökte senare på nytt reformera *kana*-skriften men under 1930-talet blev nationalismen väldigt stark och man mötte återigen motstånd. Flera reformer föreslogs men konservativa krafter protesterade och gjorde dem omöjliga att genomföra. Detta innebar att man tog hänsyn till historiska aspekter men till priset av tydlighet i betydelsen. Detta fick allvarliga följder inom armén då man blev tvungna att rekrytera personer med allt lägre utbildning, vissa kunde inte läsa de tecken som användes för namnen på vapen vilket sägs ha lett till flertalet olyckor. Den japanska armén blev därmed tvingad att genomföra en simplificering av skriften.⁶²

4.3.2 1945 och framåt

Innan kriget tenderade alla försök till reform inom skriftsystemet att misslyckas på grund av konservativa krafter. Situationen förändrades dramatiskt efter krigets slut. 1946 godkändes den så kallade *Tōyō kanji-hyō* (List of Characters for Current Use) med 1850 *kanji*. Samtidigt kom även *Gendai kanazukai* (Modern *Kana* Usage) där man ersatte tidigare komplicerad *kana*-stavning mot stavning baserad på uttalet i modern japanska. Tillsammans medförde de stor simplificering av det japanska skriftspråket och den nya ortografin antogs nästan genast i tidningar, tabloider, officiella texter och skolböcker.⁶³

Tōyō kanji kompletterades sedan med en reducering av antalet tillåtna uttal och många gamla, litterära och oregelbundna *kun*- och *on*-läsningar togs bort. Vidare förenklades formen på vissa tecken och i de fall där olika varianter kunde användas liktydigt eller handskriven form och tryckt form skiljde sig åt försökte man standardisera. Vid sent 1950-tal hade alla de stora delarna av det japanska skriftsystemet undergått revision. 1981 antogs en ny lista över tecken för generell användning, den så kallade *jōyō kanji hyō* med 1945 tecken.⁶⁴

---

⁶² Seeley (1991) s. 144-151

⁶³ Ibid, s. 152-154

⁶⁴ Ibid, s. 155-

5. Kvinnlig skrift i dagens Japan

5.1 Introduktion

Hittills har denna uppsats behandlat *hiragana*; dess uppkomst och användningsområden samt hur det japanska skriftsystemet utvecklades till det som används idag. Detta kapitel kommer kort att lämna ämnet *hiragana* och behandla andra, moderna fenomen gällande kvinnlig skrift som uppstått under 1900-talet senare hälft och 2000-talets början, framförallt det som kallas *gyaru-moji* som beskrivs nedan.

5.2 *Gyaru-moji* ギャル文字

Ett fenomen som dök upp i början på 2000-talet är så kallade *gyaru-moji* (tjej-tecken) eller *heta-moji* (dåliga/okunniga tecken).⁶⁵ Tillsammans med så kallade *kao-moji* (ansiktstecken) eller vad vi i Sverige kallar ”smileys” används de huvudsakligen av flickor i högstadiet eller på gymnasiet i mobiltelefonmejl. Enligt en undersökning från 2003 gjord av *bunkachō* (Agency for Cultural Affairs), en avdelning på japanska utbildningsministeriet, använde sig 31 % av ungdomar 16-19 år gamla ofta av ansiktstecken, piktografer och liknande symboler medan motsvarande siffror för åldersgruppen 30 och uppåt endast var 2-5 %.⁶⁶

Miller beskriver *gyaru-moji* som moderna, komplexa och fula. I början av 2004 ledde det till heta diskussioner i japansk TV och Miller citerar en utländsk reporter, van Blokland, som beskriver dem som ”en blandning av japanska tecken, siffror, matematiska symboler samt grekiska tecken liknande hieroglyfer.” Förvisso har de inget med hieroglyfer att göra, men det kanske kan liknas med uttrycket ”rena grekiskan” i betydelsen att de för den oinvigde är helt obegripliga.⁶⁷

Gyaru-moji skapas genom olika principer och används tillsammans med *kana* och *kanji*. Ett sätt är att ersätta en typ av tecken med en annan, t.ex. *kana*-tecken med en matematisk symbol. Det lånas även från grekiska och kyrilliska alfabeten där man ersätter *kana*-tecken med tecken som liknar dem utskrivna i romerska alfabetet, t.ex. ゃ (*ya*) skrivs med de kyrilliska bokstäverna Ча. Ytterligare ett sätt är att *kana* som består av flera delar kan skrivas isär med olika tecken, samma sak går även att göra med *kanji*. T.ex. *hiragana*-tecknet り (*ri*) skrivs istället L: och 好 (tycka om) blir 女子. Exempel på så kallade *kao-moji* är (^_^) ”glad”, (^_^)// ”applåder” samt m(_ _)m ”förlåt”. Även *gyaru-moji* kan användas för att uttrycka

---

⁶⁵ Miller (2011) s. 16

⁶⁶ Yomiuri Shimbun (2005)

⁶⁷ Miller (2011) s. 16

olika grad av styrka i ett ord. Till exempel *kirai* (tycka illa om) skrivet med olika typer av *gyaru-moji* ger olika grader av hat.⁶⁸

Hiragana		Kanji	
あ (a)	あ・ア・了	現	王見
い (i)	い・イ・レゝ・レゝ・レ) ・ レ・Lゝ・L1・レ1	私	禾ム
う (u)	う・ウ・ウ・ヴ・ウ	叶	〇+
え (e)	え・エ・之・工・エ	役	千受
お (o)	お・オ・才	例	イ歹リ
か (ka)	カゝ・カゝ・カゝ・カゝ・カ・ カヅ・カヅ 【が】 ・カ・ガ 【ガ】	近	え斤
き (ki)	(キ・(≠・L≠・‡	健	イ久聿
く (ku)	<・く・ク	有	ナ月
け (ke)	ケ・(ナ・レ†・レ†・ ナ・l+・ Iナ	名	タ o
こ (ko)	=・=・]・コ・コ	氷	コic・ラ <

Exempel på hur man kan ersätta *hiragana* och *kanji* med *gyaru-moji*.⁶⁹

Då Yomiuri Shimbun frågade några flickor som använde denna typ av tecken ofta varför de gjorde det var den första anledningen att de var söta och det var roligt att dekorera texten. Vidare menade de att om man bara använde *kanji* och *hiragana* ger det texten en väldigt hård känsla. Förklaringen till att de använde ansiktstecken var t.ex. om man skrev ett skämt och ville vara säker på att mottagaren av mejlet inte missuppfattar och för att förmedla rätt känsla. Många sa att de använde dem framförallt när de skrev till nära vänner. En del menade att om de fick ett mejl utan *gyaru-moji* eller *kao-moji* så blev de oroliga att den andra personen var arg.⁷⁰

Miller skriver att unga flickor har en historia av att bestämma sina egna regler för skrivande. De har använt okonventionell ortografi med t.ex. hjärtan, stjärnor och icke inhemska

⁶⁸ Miller (2011) s. 18-20

⁶⁹ Baserad på exempel från japanska Wikipedia, egen redigering.

⁷⁰ Yomiuri Shimbun (2005)

interpunktion, t.ex. utropstecken som gjort sitt inträde i japanska skriftspråket i ett senare skede. Under 1980-talet var *maru-moji* (runda tecken) populärt då tecken skrevs i överdådigt runda former, idag stöter man sällan på dem. Andra uppfinningar från 80-talet finns fortfarande kvar, t.ex. att ersätta vissa *kana*-tecken med romerska bokstäver. Ett annat exempel är då en upphöjd tvåa skrivs efter ett ord kan det tolkas som att ordet ska sägas två gånger, *kawaii*² (söt) ska följaktligen uttalas *kawaii kawaii*.⁷¹

Gyaru-moji kan förmodligen ha influerats av populärkultur som manga där skapare länge använt punkter, streck och skiljetecken för att gestalta tvekan, pauser, avbrott och liknande. En parallell som kan dras men som de flesta som använder *gyaru-moji* förmodligen inte känner till är den till de så kallade *kamiyo-moji* (tecken från gudarnas tid). När man på 1800-talet upptäckte att det japanska skriftspråket hade sitt ursprung i Kina fabricerade japanska nationalister en skrift som de påstod var ännu äldre. Tecknen hade emellertid stora likheter med den koreanska fonetiska skriften Han'gul, och även många likheter med dagens *gyaru-moji*.⁷²

Miller menar i likhet med de intervjuade flickorna i Yomiuri Shimbun att *gyaru-moji* inte enbart är till för att föra fram hemliga meddelanden. Användningen av *gyaru-moji* visar tillgivenhet eftersom det kan ta dubbelt så lång tid att skriva ett mejl med *gyaru-moji* jämfört med ett vanligt. Eftersom användandet av *gyaru-moji* är ett tecken på tillgivenhet bör det heller inte användas när man skriver till en ny bekant. I en tidningsartikel om sms- och mejletikett stod det att *gyaru-moji* inte bör användas när man skriver till en kille för första gången. Genom att använda *gyaru-moji* menar Miller att flickor förkastar förväntningarna om den vackra och organiserade skriften som förknippas med kvinnlig känslighet och förfining. Hon påpekar vidare att när flickor säger att de använder *gyaru-moji* för att de är ”*kawaii*” måste man beakta att ordet *kawaii* inte alltid kan översättas till söt, utan i det här fallet förmodligen snarare cool eller modernt. Under 2009 märktes en nedgång i populariteten hos *gyaru-moji*.⁷³

---

⁷¹ Miller (2011) s. 17

⁷² Ibid, s. 17

⁷³ Ibid, s. 22-25

6. Metod och resultat

6.1 Metodologi

Hur ser attityder kring *hiragana* ut i dagens Japan? Kan man fortfarande se spår av det könsbaserade, tvådelade skriftsystem som användes under Heian-perioden? Ses *hiragana* fortfarande som ett kvinnligare sätt att skriva? Använder kvinnor mer *hiragana* än män när de skriver? Skiljer det sig mellan olika generationer hur man skriver ”kvinnligt”. Kanske tycker inte längre unga kvinnor i dagens Japan att det är eftersträvansvärt att skriva vackert utan snarare unikt, som de flickor som använder *gyaru-moji* verkar anse?

Detta är några av de frågor jag vill försöka få svar på genom min undersökning. Har historien påverkat dagens syn på de olika typerna av tecken, *hiragana*, *katakana* och *kanji* och hur visar sig i så fall detta?

Jag har valt att genomföra min undersökning i form av en intervju. Anledning till detta är för att jag vill kunna få mer uttömmande svar. Ifall en fråga behöver förklaras närmare eller om en informant missförstår min fråga får jag också i en intervju möjligheten att notera detta och åtgärda problemet. Det ger även möjlighet till flexibilitet i hela genomförandet. En enkät hade gett mig möjlighet att nå ut till fler informanter men hade begränsat svaren på frågorna. Därtill hade det blivit problematiskt att kunna ställa frågor utan att göra antaganden i frågan och samtidigt ställa en klar fråga som inte går att missförstå.

Undersökningen utfördes i två omgångar och innefattade tre informanter. I den första intervjun intervjuades två informanter samtidigt. Eftersom undersökningen utförs i intervjuform som ger ett väldigt djupt och omfattande, kvalitativt resultat bör tre informanter vara tillräckligt. En av informanterna i den första intervjun har jag både innan och efter intervjun haft mejlkontakt med gällande ämnet och kommer ibland även hänvisa till det.

6.2 Introduktion till intervju

Informanterna i den första intervjun är två japanska kvinnor i åldrarna 20 och 21 som studerar vid universitetet. De känner varandra sedan tidigare eftersom båda för tillfället läser en utbytetermin vid Lunds Universitet men kommer från olika geografiska platser i Japan; Tokyo och Fukushima. Således bör informationen vara mer trovärdig då de är uppväxta på helt olika platser. Frågor fanns nedskrivna innan intervjun men har inte alltid ställts i den ordning som förberetts och ytterligare frågor tillkom under intervjuns gång. Då intervjun genomfördes delvis på engelska och delvis på japanska anges vissa svar med ord på japanska som informanterna använt för att förtydliga ytterligare och ibland på engelska.

Informanten i den andra intervjun är en kvinnlig lärare i ämnet japanska som kommer ursprungligen från Japan. Då informanten är äldre kan detta ge en inblick i olika generationers sätt att se på saken. Intervjun genomfördes på svenska.

Innan resultatet av undersökningen presenteras bör några saker gällande dagens japanska skriftsystem förtydligas. Modern japanska skrivs med en kombination av *kanji* och *kana*-tecken samt arabiska siffror samt romerska bokstäver och *kanji*, *katakana*, *hiragana* och *romaji* sina specifika användningsområden. Generellt kan man säga att *kanji* används för att beteckna majoriteten av substantiven (både japanska och sino-japanska) utom de med europeiskt ursprung, samt många adjektiv- och verbstammar.⁷⁴ *Katakana* har ett mer specialiserat användningsområde och används huvudsakligen för att skriva europeiska låneord och onomatopoetiska ord. *Hiragana* representerar istället t.ex. grammatiska partiklar, ändelser till verb och adjektiv samt ord som annars skulle skrivits med väldigt komplicerade eller ovanliga *kanji*.⁷⁵ Även vanligt förekommande ord skrivs ofta med *hiragana*, t.ex. verbet *aru*. Det kinesiska tecket (有) som finns för att skriva *aru* är förvisso vanligt förekommande i andra ord, men används idag i regel aldrig för att skriva verbet *aru*. Min uppfattning är att detta inte har något samband med kön eller ålder utan skrivs likadant oberoende på vem som skriver, vilket informanten i andra intervjun bekräftar. Syftet med denna undersökning är att se ifall kvinnor generellt sett använder mer *hiragana* än män. Väljer de i vissa fall medvetet att skriva ord med *hiragana* istället för *kanji* utöver de fall där man förväntas använda *hiragana*? Vilken typ av texter och sammanhang sker detta, vilken typ av ord och varför?

6.3 Resultat av intervju ett

Ord som informanterna associerade till *hiragana* var *shitashimiyasui* som kan översättas till ungefär vänskaplig eller vänlig. Vidare nämnde de ord som *kawaii* (söt) och *yawarakai* (mjuk). *Hiragana* kan i vissa sammanhang även uppfattas som barnsligt. De ord som de associerade till *kanji* var istället *katai* (hård) och officiell; ett akademiskt språk som används i studiesammanhang. Ibland kunde det uppfattas som *majime-sugiru*; överdrivet seriöst eller allvarligt, framförallt om man skriver mycket *kanji* som vanligtvis inte används.

Den ena kvinnan angav att det ibland förekom att hon valde att skriva ord med *hiragana* istället för *kanji*. Den andra kvinnan var mer osäker. Den första kvinnan berättade att hon i så fall gjorde det när hon skrev på skype (ett program för internetbaserad kommunikation, bland annat går det att chatta), mobiltelefonmejl, mejl skrivna på datorn eller liknande, inofficiella

---

⁷⁴ Seeley (1991) s. 1-2

⁷⁵ Sakade (1961) s. 10

situationer. Därutöver sade hon att det enbart skedde när hon skrev till vänner. Anledningarna båda informanterna angav till varför man valde att göra detta var att det gjorde texten sötare (*kawaii*) och gav den en mer tjejig/flickig stil. Den första kvinnan nämnde också att när hon var yngre hade skrivit t.ex. engelskans ”cute” med *hiragana*. Engelska låneord skrivs i regel annars med *katakana*. Båda informanterna trodde att de sällan eller aldrig använde sig av *hiragana* för att göra texten sötare när de skrev till killar eller pojkvänner, utan framförallt till vänner. Det berodde dock på personen. I verkligheten kan det emellertid vara svårt att bedöma sitt eget beteende och det finns en möjlighet att informanterna gör det omedvetet.

Båda informanterna angav att det var framförallt tjejer som använde sig av detta. Eftersom det uppfattas som flickigt trodde de inte att killar gjorde det. De menade dock att i vissa fall kunde söta killar också göra det. I detta fall åsyftas förmodligen inte killar söta i den meningen att de är attraktiva utan killar eller pojkar som på samma sätt som flickor försöker göra sig söta. I andra fall sade informanterna att killar endast gjorde det för att skämta eller verka dum, ”*baka-poi*”. Det verkar följaktligen finnas en fin gräns mellan att använda *hiragana* för att verka söt samt att använda det för mycket och bara verka dum eller okunnig. Detta är kanske naturligt då barn som inte ännu lärt sig tillräckligt med *kanji* skriver huvudsakligen med *hiragana*. Informanterna trodde att hur det uppfattades i stor grad berodde på sammanhanget. I ett formellt sammanhang bör man använda *kanji*, skriver man istället ord med *hiragana* uppfattas man som dum.

Informanterna trodde att yngre personer oftare än äldre använde mycket *hiragana* för att göra texten sötare. De trodde att det var framförallt unga tjejer i tonåren som gjorde detta val. Yngre barn gör det troligtvis inte av eget val utan snarare för att de ännu inte kan tillräckligt med *kanji*. När man blir vuxen menade informanterna att man inte längre kände behov av att skriva med överdrivet mycket *hiragana*. Det var inte heller passande när man var vuxen och speciellt inte vid akademiska sammanhang som vid universitetet.

Informanterna associerade en text med mycket *kanji* till gamla böcker eller böcker som var ”too much academic”, väldigt akademisk. En text med mycket *hiragana* associerade de istället till en barnbok eller dikter.

Båda informanterna hade hört talas om *gyaru-moji*. Den ena informanten berättade att hon hade använt dessa när hon var yngre, framförallt under gymnasiet. Den andra informanten sa först att hon inte hade använt det, men efter en kort diskussion med den andra informanten kom hon fram till att hon kanske hade använt det vid något tillfälle. Hon förklarade sedan att det varit en trend när de var yngre och hon var inte säker på hur många det var, om någon som fortfarande använde det. Detta verkar stämma överens med det Miller skriver att *gyaru-moji*

började dala i popularitet under 2009. Då informanterna blev tillfrågade vad de trodde att användarna av *gyaru-moji* menat när de svarat att det varit ”*kawaii*” översatte dem det till framförallt ”trendy” eller ”fashionable” men att det också kunde betyda ”söt”. De berättade också att vuxna inte tyckte särskilt mycket om att man använde *gyaru-moji* så det kunde också vara så att man använde det för att irritera de äldre.

Informanterna berättade att man i vissa ord skrivna med *hiragana* kunde lägga till ett litet *hiragana* ”a” eller ”u”. Till exempel utropet *uwaa* skrevs som うわあ. Den ena informanten berättade att hon när hon var yngre till exempel skrivit *atashi* (jag) med *hiragana* och dessutom skrivit ”a” litet; あたし (jämför med att skriva med vanligt ”a”: あたし och de flesta vuxna som skriver med *kanji*: 私). Detta kan kopplas till talspråket eftersom ordet ”jag” på japanska kan sägas på olika sätt beroende på kön, ålder och andra sätt att definiera sig själv. Även beroende på artighetsgrad kan man välja olika uttryck.⁷⁶ Shibatani gör en uppställning av förstapersonspronomen enligt följande beroende på kön och artighetsgrad:

	Grad av formalitet: hög $\longrightarrow$ låg			
Manligt	watakushi	watashi	boku	ore
Kvinnligt	watakushi	watashi		atashi

77

Det ordinarie uttalet på det kinesiska tecknet 私 är *watashi* eller *watakushi* som är de mest formella formerna av förstapersonspronomenet. Den mest informella formen för kvinnor är *atashi*. Genom att skriva med *hiragana* istället för *kanji* kan man poängtera att man skriver *atashi* och inte *watashi*. Hon berättade vidare att man kunde byta ut partikeln は mot tecknet わ. Det första tecknet uttalas egentligen *ha*, men när det används som partikel uttalas det *wa*, vilket är det uttal som det sistnämnda tecknet har. Gjorde man så blev det mer flickigt ”*onnanoko-poi*”. Huvudsakligen trodde hon att anledningen till att man skrev så var att det såg sötare ut, men hon inte kunde förklara varför. Möjligtvis berodde det på att あたし わ snarare än 私は (som båda kan uttalas *atashi wa*) lät mer som om en flicka sa det. Skriften skulle därmed likna det fonetiska uttalet och få det att låta sötare för läsaren.

Heian-periodens könsdifferentierade skriftsystem med uppdelning i kvinnlig och manlig hand (*hiragana* respektive *kanji*) verkar vara välkänd i dagens Japan. Tsuboi skriver att det är

⁷⁶ Shibatani (2005) s. 371

⁷⁷ Baserad på exempel från Shibatani (2005) s. 371, egen redigering och översättning.

allmän kunskap⁷⁸. Jag frågade informanterna om de trodde att åsikter och uppfattningar som associerades till *kanji* respektive *hiragana* på den tiden fortfarande levde kvar. Båda informanterna trodde absolut att mycket av detta fortfarande existerade. De trodde att flickor som använder sig av mycket *hiragana* och andra tecken som uppfattas som söta förmodligen också känner till historien, men det är troligtvis inte det de tänker på när de väljer att skriva t.ex. あたし istället för 私. Informanterna förklarade att *hiragana* är runda, och *kanji* uppfattas som fyrkantiga och det är den runda formen i *hiragana* som bidrar till att göra dem kvinnliga.

6.4 Resultatet av andra intervjun

Informanten är en kvinna i 60-årsåldern och jobbar som lärare i japanska. Precis som i den tidigare intervjun blev informanten först tillfrågad vilka ord hon associerar till *hiragana*. Informantens svar var *wago*, det vill säga japanska inhemska ord (jämför med sino-japanska ord eller andra låneord), ursprungliga japanska ord. Hon nämnde även ord som mjukhet och lättillgänglighet. Ord informanten associerar till *kanji* var *daigaku* (universitet), *gakushū* (studier, lärande) och *kinmu* (arbete, plikt).

Informanten uppgav att hon ofta valde att skriva ord med *hiragana* istället för *kanji*. Hon gjorde det framförallt i litterära verk och dikter. I en skapande process, framförallt dikter, var det viktigt om man valde *hiragana*, *katakana* eller *kanji* då de är så korta. Beroende på vad man väljer kan man skapa olika effekter. Hon beskrev att sidorna i en bok blir mycket ljusare om man skriver med mer *hiragana* jämfört med om det är mycket *kanji*, då sidorna istället blir mörka. Informanten visade en akademisk avhandling som ett exempel på en bok med mycket *kanji*. Det berodde på kontexten, men om hon tyckte att sidorna blev för mörka av *kanji* valde hon att skriva mer med *hiragana*. Detta gjorde hon för att skapa en egen, personlig stil som var mer lättläst, lättillgänglig och ljus. Skriver man allt i *hiragana* blir det emellertid för svårt att läsa. Därför, menade hon, var en kombination av svarta *kanji* och lättlästa, vita *hiragana* bäst.

Även när hon skrev mejl använder hon ibland medvetet *hiragana* för att göra texten mindre hotfull eller kanslispråkaktig, vilket hon ansåg att en text med mycket *kanji* lätt kunde bli. När hon ville göra texten mer personlig och mjuk använde hon mer *wago* och *hiragana*, istället för *kango* och *kanji*. Om man t.ex. ber om något i ett mejl gav *kango* och *kanji* mer

---

⁷⁸ Tsuboi (2003) s. 2

känslan av att man kräver det, medan om man istället använde *wago* och *hiragana* gav det en mycket mjukare känsla i stil med; ”vi undrar om det skulle gå att...”.

Informanten trodde att kvinnor möjligen gjorde detta mer än män då de vill ge texten en mjukare ton. Hon trodde även att kvinnor kanske använde sig av en mer berättande, narrativ stil. Män tenderar istället att ha en mer beskrivande stil.

Informanten hade använt sig mycket mindre av detta när hon var yngre då hon under sin ungdom snarare ville visa hur duktig hon var akademiskt och skryta med hur mycket *kanji* hon kände till. Nu när hon var äldre och mer mogen och tillägnat så mycket kunskap om den japanska skriften ville hon istället skapa sin egen stil. Ibland får hon också gensvar från personer som läst hennes dikter och som uppskattar hennes mjuka, berättande stil, vilket också bevisar att den effekt hon medvetet försöker skapa genom att använda mycket *wago* och *hiragana* också fungerar.

Informanten blev tillfrågad om hon skrev verben *aru* och *nai* med *kanji* eller om det fanns tillfällen hon skulle göra det. Hon svarade att hon aldrig skulle göra det. Hennes mamma hade möjligen gjort det. Informanten hade dock inte tyckt att det var konstigt då det tillhört hennes generation att skriva så. Hade däremot en yngre person idag gjort det hade hon ansett att det var väldigt underligt. Huruvida man använder *kanji* eller enbart *hiragana* var i dessa fallen en generationsfråga.

Texter som informanten associerade till *hiragana* var framförallt barnsagor samt klassisk japansk litteratur såsom *Genji Monogatari*. Texter hon associerade till *kanji* var istället två olika texter skrivna av manliga författare, Mori Ōgai och Natsume Sōseki, som levde huvudsakligen under 1800-talet som innehöll många och svåra *kanji*. Informanten berättade att fram till Meiji-perioden levde män och kvinnor i olika världar. Män uppfostrades fortfarande huvudsakligen med *kanji* och sino-japanska medan kvinnor skrev den japanska som talades med mer *hiragana* och använde en mer berättande stil. Informanten menade att det system som användes under Heian-perioden till stor del fanns kvar ända fram till 1800-talet, framförallt bland de lärda. Tendenserna att kvinnor skriver mer berättande med *hiragana* och män mer beskrivande med *kanji* trodde hon åtminstone i stora drag fanns kvar även idag.

Informanten hade hört talas om *gyaru-moji* men visste inte riktigt hur de såg ut eller hur de användes. Hon tyckte att det var ett intressant fenomen men kände inte till så mycket om dem. Hon hade dock nyligen börjat använda *kao-moji* då hon ville uttrycka speciella känslor i mejl. Informanten berättade att det inte funnits något liknande då hon var ung, de hade inte haft tillgång till mobiler och liknande teknik som gjorde t.ex. *gyaru-moji* möjligt. Däremot

berättade hon att de flickor som skrev vackert med kursiv stil blev beundrade. Under hennes ungdom hade framförallt flickorna ansträngt sig för att skriva vackert, för pojkar dög det i regel om det var läsbart.

7. Diskussion och slutsats

7.1 Diskussion

I många fall har informanternas svar varit mycket lika. Undersökningen visar tydligt skillnaderna med vilka ord japaner verkar associera till *hiragana* respektive *kanji*. *Hiragana* är mjukt, runt, ljusst och lättillgängligt. *Kanji* uppfattas som formellt, akademiskt och kan ge ett väldigt hårt intryck. Som icke-japan kan det vara svårt att förstå dessa associationer om man inte har kunskaper i den japanska skriftens historia. Känner man till historien kan man emellertid snabbt dra paralleller från respektive association till de användningsområden de haft historiskt. *Kanji* har under en lång period används i formella, officiella och akademiska sammanhang. *Hiragana* har istället en tydlig koppling till det kvinnliga könet, som många likt Gasei gärna tillskriver egenskaper som finess, elegans och mjukhet. Män förväntades inte visa sina känslor – som Tsurayuki visar då han känner sig tvungen att utge sig för att vara kvinna när han skrev – medan kvinnor som bara fick skriva på japanska gavs stor möjlighet att uttrycka sina känslor i dikter och litteratur genom *hiragana*. Därigenom förstår man lättare varför japaner anser att *hiragana* ger en mjukare känsla, även om vissa ord som uttrycker känslor idag skrivs med *kanji*. Även den utseendemässigt runda formen i jämförelse med *kanji* bidrar till den mjukare känslan. På samma sätt kan man förstå att en överdriven användning av mycket *kanji* kan ge en nästan hotfull känsla, som informanten i den andra intervjun angav, då det kan uppfattas som väldigt formellt och högrävande.

Genom internet kan man bekräfta att det finns fler som uttrycker sig i liknande termer gällande *hiragana*. På ett japanskt forum ”OKWave” har alla möjlighet till att ställa frågor och vem som helst får sedan svara. Där har någon frågat varför staden Saitama skrivs med *hiragana* istället för *kanji* som de flesta andra städer.

Personen som svarat anger två anledningar. Den praktiska förklaringen är att det var tre städer som år 2001 slogs ihop och fick som kompromiss namnet Saitama, samma som prefekturen. För att undvika missförstånd valde man att skriva stadens namn med *hiragana*, då prefekturen skrivs med *kanji*. Den andra anledningen anger personen vara att om man skriver det med *hiragana* så ger det en mycket vänligare eller snällare känsla (*yasashii*). Personen som ställt frågan svarar att det nog kan stämma att det ger en vänligare känsla. Därefter konstaterar han eller hon att Saitama skrivet med *hiragana* jämfört med om det skrivs med *kanji* definitivt är sötare.⁷⁹

---

⁷⁹ OKWave (2002)

För oss i västvärlden som bara har ett alfabet att använda när vi skriver kan dessa skillnader verka unika och främmande. Man kan dock ana liknande tendenser. Informanten i andra intervjun konstaterade att inga tecken liknande *gyaru-moji* funnits när hon var ung. Däremot hade flickor som kunnat skriva fint ofta avundats, medan det räckte för en pojke om det var läsligt. En av mina lärare i extern redovisning vid Lunds universitet beklagade sig under en lektion strax innan tentamen att det så ofta förekom tentor där personens handstil var helt omöjlig att läsa. Han menade att kvinnliga studenter i regel skrev väldigt prydligt medan somliga, nästan uteslutande manliga studenter fullständigt struntade i att någon skulle kunna läsa det efteråt. Man beklagar sig som kvinna ofta över hur vacker handstil ens väninnor har och hur bedrövligt man själv skriver. Även detta ämne finns omnämnt på forumet Flashback där en kille frågat varför tjejer skriver så prydligt, vilket han själv inte lyckas med ens om han försöker⁸⁰. Enligt min egen uppfattning verkar tjejer också använda mycket mer smileys och lägga tid på att meningarna blir grammatisk korrekta i sms jämfört med killar. Om en väninna skriver till mig helt utan smileys kan jag bli orolig att hon är arg eller sur, men får inte alls samma känsla om en kille skriver utan smileys.

Ek, Munkhammar och Sundvall nämner en undersökning i Gävle kommun i syfte att undersöka hur vuxna bemöter pojkar respektive flickor. Undersökningen visar att pojkar uppmuntras till snabbhet och styrka, flickorna däremot omtalades som duktiga, snälla och bra på att visa känslor.⁸¹ I sin egen enkätundersökning bland elever i årskurs 7 och 8 hade flickor på frågan vad som var bra/dåligt med att vara flicka bland annat svarat att de fick visa sina känslor. Även några pojkar hade svarat att det var positivt att flickor vågade visa sina känslor. Det som var dåligt med att vara pojke var bland annat att de inte kunde visa sina känslor och var tvungna att visa sig macho hela tiden. En del pojkar svarade på samma sätt att det var dåligt att pojkar och män fick stor press på sig att vara macho.⁸² Det är tydligt att en stor skillnad mellan könen även i dagens samhälle är att kvinnor får visa sina känslor, vilket inte är socialt accepterat för män. Det är givetvis viktigt att notera att undersökningen gjordes med svenska ungdomar, men dessa tendenser existerar med stor sannolikhet i många delar av världen. Dessa könsroller kan vara en anledning till varför flickor och kvinnor tenderar att använda mer *hiragana*.

På ett annat forum som heter ”oshiete goo” har en fråga som kan sammanfattas ungefär enligt följande ställts: personen har uppfattat det som att det finns en skillnad mellan könen

---

⁸⁰ Flashback (2007)

⁸¹ Ek, Munkhammar & Sundvall (2004) s. 5

⁸² Ibid, s. 18-20

gällande mängden *kanji* som man använder och tycker att det verkar som att män använder mer *kanji*. Personen undrar om det stämmer och i så fall varför.

Personen som svarat under signaturen *maria_sharapova* bidrar med några intressanta teorier. Först hänvisar han eller hon till psykiatrikern Carl Gustav Jung (1875-1961) grundaren till analytisk psykologi. Enligt denna finns två psykiska orienteringar; introvert och extrovert, samt fyra funktioner; tanke, känsla, förnimmelse och intuition. Kortfattat går teorin ut på att tanke och känsla är varandras motsatser, liksom känsla och förnimmelse. När människor utvecklas blir de specialiserade på en av dessa funktioner medan den andra förblir outvecklad. En funktion i det andra paret kan utvecklas till en stödfunktion, men individen kommer bara kunna hantera två av funktionerna moget och medvetet. Personen skriver att *kango* kanske är kopplat till tankefunktionen och att män använder *kango* och *kanji* oftare än kvinnor även när snarlikt *wago* finns att tillgå. Det beror givetvis på kontexten, t.ex. i en akademisk text använder både män och kvinnor mycket *kango* och *kanji*. Omvänt så är det vanligt att kvinnor uttrycker mycket känslor. Det finns känslor som skrivs med *kanji*, men många ord som uttrycker känslor skrivs med *hiragana*. Personen menar således att män tenderar till att utveckla tankefunktionen och kvinnor känslofunktionen. Självklart skriver inte alla män med svårförstådd komposition och mycket *kango*, medan alla kvinnor skriver mer lättförstått, känslofullt med mycket *hiragana*, men det finns en tendens åt det hållet.⁸³ Om könsroller gör att flickor uppmuntras till att visa sina känslor och pojkar uppmuntras till att inte göra det är det också troligt att tjejer oftare tenderar att utveckla känslofunktionen. Man kan även jämföra med vad informanten i den andra intervjun nämnde om att kvinnor kanske skriver mer berättande och uttrycksfullt och män mer beskrivande.

Eftersom det japanska skriftsystemet tidigare har haft så strikta regler för vad kvinnor respektive män fick använda för skrivtecken samt vad de fick skriva med dessa har det medfört ovannämnda starka associationer till respektive skrift. Även om skriftsystemet idag numera teoretiskt sett är könsneutralt hänger dessa historiska aspekter kvar. Att könsroller som idag i hög grad lever kvar, som gör att kvinnor förväntas vara mjukare, känsligare och lugnare, kan också vara anledningen till att kvinnor trots allt tenderar att använda mer *hiragana* än män.

Medan vissa av informanternas svar var mycket lika skiljde sig andra anmärkningsvärt mycket åt. De två informanterna i 20-årsåldern trodde att det var framförallt tonårstjejer som

---

⁸³ Oshiete!Goo (2005)

använde sig av mycket *hiragana* för att göra texten sötare och var opassande när man blev äldre. Den tredje informanten i 60-årsåldern hävdade snarare motsatsen; när hon var yngre ville hon visa hur mycket *kanji* hon kunde, nu när hon var äldre ville hon istället skapa sin personliga stil.

Detta beror troligtvis på att de talar om två något skilda aspekter. De yngre informanterna talar om vad unga kvinnor idag, huvudsakligen tonåringar använder för metoder för att göra texten söt och flickig, som att skriva *atashi* med *hiragana* och litet *a*, eller *gyaru-moji*, metoder som utmärker sig från konventionella skrivmetoder. Informanten i andra intervjun talar istället om att göra texten ljusare, mjukare och mindre hotfull genom att använda mer *hiragana* och *wago*. Ju äldre hon blivit desto mer hon lärt sig om vilka effekter man kan åstadkomma genom att använda de olika teckentyperna både i enlighet med de konventionella reglerna och i vissa fall avvika från dem. Förvisso har båda liknande avsikter; att göra texten mjuk och personlig, men en vuxen kvinna vill förmodligen inte göra texten söt och flickig, samtidigt som ingen av de yngre informanterna talade om att göra texten ljusare.

Att använda sig av mer extrema sätt att uttrycka sig genom klädstil och språk med mera hör tonårstiden till. Av informanternas svar att döma så känner förmodligen ungdomar till den japanska skriftens historia, men som en av informanterna sa; de tänker nog inte på den när de skriver om ord till *hiragana*. Kanske är skillnaderna i vilken känsla tecknen inger läsaren i så ingrodda i det japanska samhället att det är självklart för ungdomarna att man kan använda sig av *hiragana* för att göra texten mjukare och mer kvinnlig. De gör det ändå omedvetet genom att de förmodligen inte reflekterar varför det är så. De extra utsmyckningarna, t.ex. de extremt runda formerna i *maru-moji*, eller förminska första bokstaven i *atashi* är troligtvis det som gör att texten blir just flickig och söt istället för bara mjuk och personlig. Precis som informanterna sa är dessa utsmyckningar något man sannolikt överger när man blir äldre, liksom man överger många andra tonårsbeteenden.

Den tredje informanten säger sig istället vara högst medveten om vilka effekter hon kan åstadkomma genom att byta teckentyp. Denna medvetenhet kommer, som hon säger, nog av att man väl känner till historien och de åsikter och regler som funnits och som vi kan se än idag har stort inflytande. Denna insikt kommer kanske inte av att bara läsa historia i grundskola och gymnasium. Genom att själv skriva dikter och andra texter ges möjligheten att undersöka om dessa effekter faktiskt uppstår, vilket informanten anser att de gör att döma av de reaktioner hon fått av läsare. Att använda *hiragana* och *wago* för att göra texten mjukare, mer personlig och mindre högrävande är inte förbehållet bara kvinnor eller flickor. Exempelvis att i ett mejl eller brev göra en förfrågan mjukare genom att välja *wago* och

hiragana är troligen något män också gör. Men som informanten uttryckte sig; möjligtvis gör kvinnor det oftare.

Under Heian-perioden syntes en tydlig koppling mellan kvinnligt språk och sättet de förväntades skriva på. Därför kan en kort inblick i det som kallas kvinnligt språk vara intressant.

Det japanska språket beskrivs ofta vara indelat i manligt och kvinnligt språk. Många kvinnor motsätter sig dock att de skulle tala ett så kallat kvinnligt språk. Orié skriver att hon inte anser sig tala annorlunda än män och undrar om detta i så fall innebär att hon inte talar kvinnligt.⁸⁴ Under Edo-perioden ansåg många att kvinnor borde vara illitterära och att kunna läsa *kana* dög gott och väl. Under samma period började flickor att få lära sig kinesiska och läsa kinesiska böcker. De skulle däremot få lära sig *kana* först och därefter *kanji*, omvänd ordning mot pojkar. Tanken var inte att lära sig kinesiska för att ägna sig åt analytisk eller logisk tankeverksamhet utan enbart för att kunna förstå konfucianismen idéer som starkt förespråkade kvinnan som underordnad mannen. Kvinnan skulle tala lågmält och med grace.⁸⁵ 1872 blev skolgång obligatorisk, det dröjde dock fram till 1900-talets början innan majoriteten av alla barn faktiskt gick i skolan. 1879 bestämdes att skolan skulle vara könssegregerad. Trots att samhället började moderniserats förespråkades fortfarande den gamla skolan enligt vilken mannen var mästare och kvinnan hans medhjälpare och kvinnan skulle utbildas enligt de gamla principerna. Kvinnor skulle fortfarande tala med finess och mildhet och förväntades undvika svåra ord med kinesiskt ursprung. Orié konstaterar att dåtidens kritik av kvinnliga studenters alltmer grova och ohövliga språk liknar kritik som kan höras från vuxna i dagens Japan.⁸⁶

Under Showa-perioden (1926-1989) kom så kallade *modan gaaru* (modern girl) som gjorde uppror mot allt traditionellt japanskt, klippte håret kort, hade på sig västerländska kläder och började använda slang och manligt språk, t.ex. genom att använda *boku* som förstapersonspronomen. Även nu kritiserades kvinnor för att använda sino-japanska ord och fraser. Kriget bidrog också till att kvinnornas språk förändrades på grund av de nya roller de blev tvungna att ta på sig. 1953 börjar åsikterna vända och en artikel i *fujin kōron* föreslår avskaffning om språkliga skillnader mellan könen.⁸⁷

---

⁸⁴ Orié (2006) s. 1-2

⁸⁵ Ibid, s. 42-45

⁸⁶ Ibid, s. 59-63

⁸⁷ Ibid, s. 75-86

Seeleys beskrivning av den japanska skriftens utveckling säger mycket lite om skillnaden mellan kvinnor och män, men denna korta sammanfattning av Ories bok säger betydligt mer. Långt in på 1900-talet upprördes man över kvinnor som använde kinesiska uttryck och de uppmanades tala med mildhet, artighet och elegans. De två olika världar av *kango* och *wago* för män respektive kvinnor som informanten i den andra intervjun nämnde framträder tydligt.

Ekdahl har i sin uppsats om kvinnligt språk noterat att många upprörs över hur unga kvinnor talar ett alltmer maskulint språk. Därför har hon undersökt deras åsikter gällande kvinnligt och manligt språk och om kvinnor idag talar mer maskulint.⁸⁸ Hon skriver att många förhastat antar att kvinnspråket ses som gammalmodigt och inte alls uppskattat av unga kvinnor. Emellertid har hon genom sin undersökning funnit att den karaktär som talade mest feminint var den som flest informanter fått ett positivt intryck av.⁸⁹ Detta är ännu ett tecken på att kvinnligt språk och därigenom kvinnlig skrift fortfarande används och uppfattas som positivt. *Gyaru-moji* och liknande fenomen visar dock att ungdomar fortfarande tenderar att vilja göra saker på sitt eget sätt.

7.2 Slutord

Denna uppsats har behandlat uppkomsten, utveckling och användningsområden för den japanska skriften *hiragana*. Det som kan kallas kvinnlig skrift uppkom under Heian-perioden då den enda socialt accepterade skriften för kvinnor var *hiragana*. Starka uppfattningar som genomsyrade dåtidens samhälle gjorde att kvinnor kände sig tvungna att hålla sig till japanska och *hiragana*, liksom män fann sig tvingade att skriva på kinesiska med *kanji*. Kvinnor blev utestängda från politiken men fick möjlighet att skriva litteratur, dikter och dagböcker där de kunde uttrycka känslor och beskriva upplevelser.

Trots att det japanska skriftsystemet hela tiden utvecklats har denna uppdelning hängt kvar och kvinnor har ända in på 1900-talet kritiserats för att använda ord med kinesiskt ursprung. Undersökningen visar att unga kvinnor idag ofta väljer att skriva ord med *hiragana* istället för *kanji* för att ge texten en sötare och mer personligt känsla. Även vuxna har möjligheten att använda mer *hiragana* och *wago* för att göra texter personligare, mjukare och ljusare och troligtvis tenderar kvinnor att göra det oftare än män.

Även om det japanska skriftsystemet på ytan inte kan sammankopplas med könsdifferentiering visar en närmare granskning att mycket av historien lever kvar.

---

⁸⁸ Ekdahl (2010) s. 25

⁸⁹ Ibid s. 39

Bibliografi

Ek, Maria. och Munkhammar, Ann-Kristin. och Sundvall, Maria (2004) *Könsroller på högstadiet: En undersökning om vilka tankar elever har om könsroller och om det går att öka deras medvetenhet i ämnet*. Examensarbete, Luleå tekniska universitet

Tillgänglig: <http://epubl.ltu.se/1402-1595/2003/108/LTU-PED-EX-03108-SE.pdf>

Ekdahl, Elin (2010). *En revolterande generation? Kvinnospråkets utveckling i japanskan*. Kandidatuppsats, Lunds universitet.

Endo, Ori (2006). *A cultural history of Japanese women's language*. Ann Arbor, MI: Center for Japanese Studies, The University of Michigan

Ericson, Joanne E. (1996) The Origin of the Concept of "Women's Literature", i: Schalow, Paul Gordon & Walker, Janet A. (red), *The woman's hand: gender and theory in Japanese women's writing*. Stanford, Calif.: Stanford Univ. Press

Flashback (2007) *Varför har tjejer snyggare handstil än killar?* (Elektronisk) (Hämtat: 2011-05-11) Tillgänglig: <https://www.flashback.org/t839746>

Frellesvig, Bjarke (2010). *A history of the Japanese language*. Cambridge: Cambridge University Press

Grant, R. och Okada, N. (2008). *Gender differences in Japanese localization*. *MultiLingual*. Juni 2008. s. 45-48. Tillgänglig online: <http://www.asianabsolute.co.uk/japanese-gender-differences.pdf>

Komatsu, Shigemi (1972[1968]). *Kana: sono seiritsu to henshen*. Tokyo: Iwanami shoten

Lindberg-Wada, Gunilla. och Jelbring, Stina. och Kimura Hiroko. (2006, reviderad 2008). *Den japanska skriften: Teori och praktik*. Stockholm: Författarna och Avdelningen för japanska vid Stockholms universitet.

Miller, Laura (2011). *Subversive script and novel graphs in Japanese girls' culture*. *Language and Communication*. Nr. 31 2011, s. 16-26

Miyake, Lynne K. (1996) The Tosa Diary: In the Interstices of Gender and Criticism, i: Schalow, Paul Gordon & Walker, Janet A. (red), *The woman's hand: gender and theory in Japanese women's writing*. Stanford, Calif.: Stanford Univ. Press

OKWave (2002) *Saitama shi tte dōshite hiragana nan desu ka*. (Elektronisk) (Hämtat: 2011-04-27) Tillgänglig online: <http://okwave.jp/qa/q226908.html>

Oshiete!Goo (2005) 女性の文章、男性の文章 (*josei no bunshō, dansei no bunshō*: kvinnors komposition, mäns komposition). (Elektronisk) (Hämtat 2011-04-27)

Tillgänglig: <http://oshiete.goo.ne.jp/qa/1732060.html>

Ottosson, Ingemar och Ekholm, Thomas (2008). *Japans historia*. 49-51. Lund: Historiska media

Sakade, Florence (red.) (1961). *A guide to reading & writing Japanese*. 2., (rev.) ed. Tokyo

Seeley, Christopher (1991). *A history of writing in Japan*. Leiden: Brill

Shibatani, Masayoshi (2005). *The languages of Japan*. Cambridge: Cambridge Univ. Press

Tsuboi, Yoshiki (2003) *Otokote, onnate: seisa ni yoru hyōki youshiki no bunrui*. (Otokote, onnate, könsskillnader i skriftsystemet). Tsukuba University

Tillgänglig: <http://www.tulips.tsukuba.ac.jp/limedia/dlam/M77/M772112/2.pdf>

Wikipedia (2011) ギャル文字 (*gyaru-moji*). (Elektronisk) (Hämtat: 2011-03-13) Tillgänglig: <http://ja.wikipedia.org/wiki/ギャル文字>

Yomiuri Shimbun (2005) *Joshi chūkōsei no keitai meiru: kao, gyaru-moji ga ninki kimochi o tsutaeru tame ni katsuyō*. (Högstadiе- och gymnasietjejeers mobilmejl: ansikts- och tjeje-tecken populära för att utrycka känslor). Maj 2005.

Tillgänglig: http://www.yomiuri.co.jp/junior/articles_2005/050519.htm

Bilaga 1

Frågor till intervjuer

Här följer en ungefärlig sammanställning av de frågor som ställts under intervjuerna. Då frågorna skiljer sig åt mellan de två intervjuerna eller om en fråga endast ställdes i ena intervjun anges detta genom att frågan föregås av siffran ett för intervju ett respektive två för intervju två. Frågornas formulering kan skilja sig från det exakta ordvalet i intervjun, framförallt i den första som genomfördes på japanska och engelska, men bör inte ge någon skillnad i betydelse. Fler frågor av liknande art kan ha ställts men upprepas inte här då de inte ger någon ytterligare information.

Ålder?

Sysselsättning?

Vilka ord associerar du till/tänker du på när jag säger *hiragana*?

Vilka ord associerar du till/tänker du på när jag säger *kanji*?

Finns det tillfällen då det finns *kanji* för ett ord men du väljer medvetet att skriva med *hiragana* istället?

Vid vilka tillfällen eller vilka slags texter gör du detta?

1) Gör/gjorde era vänner någonsin detta?

Av vilka anledningar gör man det?

Tror du att något kön gör det oftare än det andra?

1) Tror ni att yngre gör det oftare än äldre?

2) Det här med att göra texten mjukare, eller personligare genom att använda mer *hiragana*, gjorde du det mer när du var yngre än vad du gör nu?

I en text med mycket *hiragana*, vilken känsla får du då? Vilken slags text associerar du det till?

I en text med mycket *kanji*, vilken känsla får du då? Vilken slags text associerar du det till?

Har du hört talas om *gyaru-moji*?

Har du någonsin använt det?

1) Använder ni det bara när ni skriver till vänner?

1) De som använde det mycket, vilken slags personer var det?

1) När flickor talar om *gyaru-moji* som ”*kawaii*”, i vilken betydelse använder de då ordet *kawaii*?

1) Känner ni till andra skrivsätt som huvudsakligen flickor använder sig av?

Vad tycker du om *gyaru-moji*? Har du någon åsikt om det?

2) Fanns det något liknande då du var ung?